

DIVADLO NA VINOHRADĚCH

JIRÍ HUBAČ
DŮM
NA NEBESÍCH

DIVADLO NA VINOHRADECH

JIŘÍ HUBAČ DŮM NA NEBESÍCH

Tragikomedie o dvou dílech

Režie / VÁCLAV HUDEČEK j. h.

Scéna / ZBYNĚK KOLÁŘ

Kostýmy / zasloužilá umělkyně JARMILA KONEČNÁ

Hudba / JIŘÍ BAŽANT, zasloužilý umělec JIŘÍ MALÁSEK

KLÁRA / JIŘINA BOHDALOVÁ

FANDA / JAROMÍR HANZLÍK

OTEC / zasloužily umělec MILOŠ KOPECKÝ

PANÍ DOMÁCÍ / LUDMILA VOSTRČILOVÁ

ERIKA / HANA MACIUCHOVÁ

KAREL / VLADIMÍR KRŠKA

CARDA / MILAN KLÁSEK

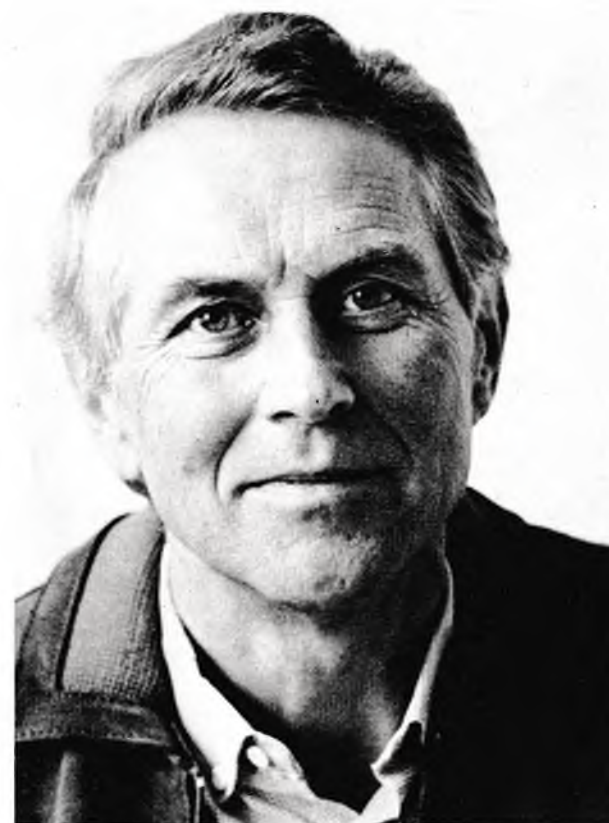
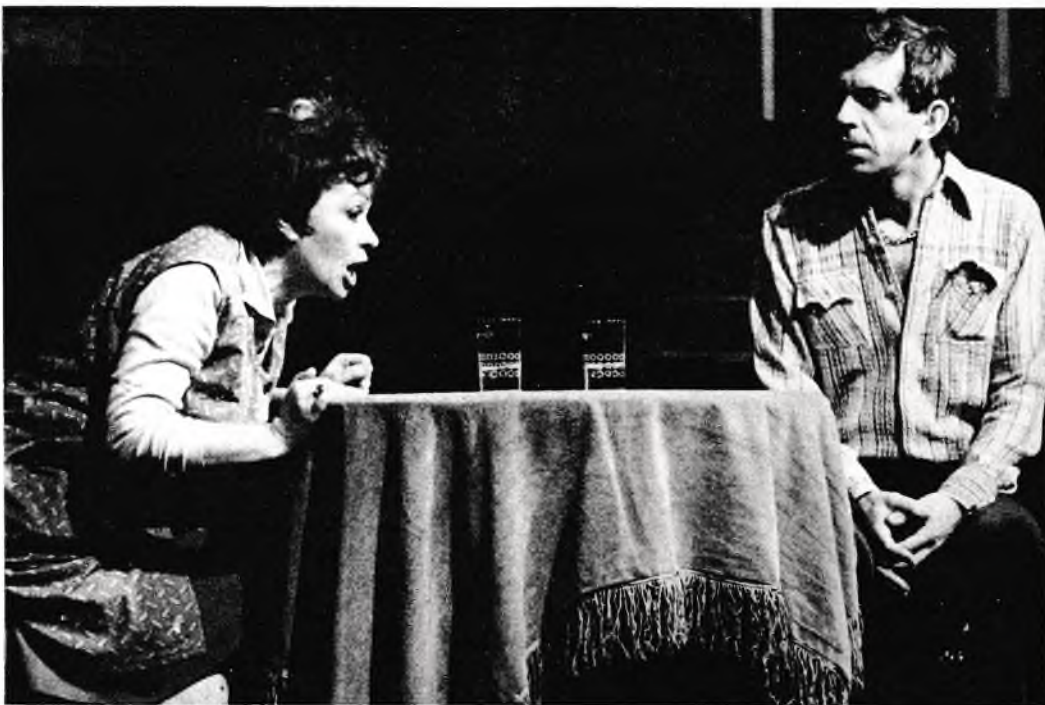
KVĚTA / STANISLAVA BARTOŠOVÁ

Představení řídí Karel Hovorka ml. Text sleduje Jana Fominová
Osvětlení řídí Josef Pechlát – zvuk František Ondřích – stavbu vede Petr
Vodák a Bohumil Vender – rekvizity Leo Hanzl – dekorace, kostýmy, vlásenky
vyrobily kolektivy dílen, které vedou František Škorpík, Štefan Kralovič, Miroslav
Mayrich, Libor Houžvička, Liběna Bažantová, Zdeněk Pscheidt, Hermína
Kunstovná a Ladislav Večl

SLOVO AUTORA

Říká se, že člověk dospěje k moudrosti, když vždycky ví, kdy má říci ANO a kdy NE. Jsem zřejmě člověk velmi nemoudrý, protože pokud jde o moje spisovatelské řemeslo, nedokázal jsem nikdy nikomu říct NE. Psal jsem si klidně a spokojeně televizní hry, když jeden přítel redaktor řekl: televize – to není umění, napiš knihu a vstoupíš do literatury. Souhlasil jsem Řekl jsem ANO a napsal jsem román. Mně a mé ženě se líbil. Jiný přítel mi nabídl spolupráci s rozhlasem, neboť jak prohlásil: jedině rozhlasová hra je opravdu čisté dramatické umění. Řekl jsem ANO a napsal dvě rozhlasové hry. Žádná sláva. Pak přišel přítel herec a navrhl, abych napsal „něco“ pro jejich divadlo, abych se už konečně stal skutečným dramatikem. Souhlasil jsem a napsal dvě divadelní hry podle známých románů. Hry nepropadly a já jsem začal být považován za kmenového autora Divadla na Vinohradech. Pak za mnou přišla známá populární herečka - komička, jestli bych pro ni nenapsal něco krásného, něco veselého a současně smutného a dramatického, něco mezi Shakespearem, Čechovem a Achardovou Idiotkou, aby mohla pražskému publiku předvést celou šíři svého nevyužitého talentu. Řekl jsem ANO, ale brzy jsem litoval. Herečka mi volala skoro každý den, kontrolovala můj zdravotní stav, počet slov a stran, které jsem v potu tváře sepsal. Naštěstí to netrvalo dlouho. Žena mi omylem vyhodila 25 stran rukopisu této hry. A já jsem si oddechl. Na neštěstí herečka toto ztracené torzo znala, musel jsem jí totiž každých pět nových stran předčítat a tak usoudila, že bych to měl zkusit znova. Když budu pilný a pracovitý, napíšu to jistě ještě líp. Řekl jsem ANO a tak vznikl Dům na nebesích. Abych se jí pomstil, napsal jsem některé situace vážné až k pláči a těšil jsem se, že si na nich vyláme zuby. Nevylámala. Svou Kláru hraje už pátou sezónu a tak si ji oblíbila, že mě požádala, abych pro ni napsal další hru. Samozřejmě lepší. A já jsem řekl . . . ANO. Teď se rozhlížím po zbývajících kamarádech a s neklidem čekám, kdy u mne zazvoní přítel z opery nebo od cirkusu. Tentokrát budu moudrý . . .

JIŘÍ HUBAČ (nar. 1929)

O autorovi a jeho hrách

Ve hře „Zítřka a pozítří“, první Hubačově televizní hře hlavní hrdina vyhraje amatérskou zpěvác-kou soutěž. Tento malý úspěch mylně začne pokládat za počátek závratné kariéry zpěváka a začne se tak chovat. Po seznámení s dívkou z uměleckého světa má pocit, že se musí vydávat za umělce, aby ji okouzlit a získal. Ve chvíli, kdy dívka přijde na to, že je jenom frézař, ztratí o něj zájem. V Dlouhém podzemním dnu je hrdinou dělník, který odchází do důchodu. Začínající stáří, pocity zbytečnosti a opuštěnosti a z toho plynoucí hrdinovy depresivní stavy jsou v podstatě hlavní náplní hry. Tlak rodiny, která by viděla ráda otce z bytu pryč, přispívá pouze k vyostření situace, než že by s ní hra stála a padala. V Lítosti jde o nalezení kontaktu mezi otcem a synem. Hra začíná okamžikem, kdy otec přijde na to, že syn chce spáchat sebevraždu. Hra je sledem obrazů, ve kterých se otec pokouší přiblížit se synovi a pochopit jeho problémy. V Ikarově pádu jde opět o vztah otce a syna, ale zde naopak syn pomáhá otci alkoholikovi, aby se konečně rozhodl a vyřešil svou situaci radikálně. Lístek do památníku rovněž neoplyvá žádnými radikálními fabulačními zvraty. Starý pán se vrací do míst svého mládí, aby zde vyhledal svou první lásku. Najde ji, prožijí spolu několik krásných okamžiků a opět se loučí. Mapa zámořských objevů konfrontuje dvě generace a jejich hierarchii hodnot. Středoškolský profesor dějepisu se snaží pochopit svého syna a jeho generaci, která sedí na druhé straně katedry. Lhostejné až cynické chování třídy se, profesor snaží neustále omlouvat a odpuštět, čehož si mládí vůbec neváží.

Teprve po přestupku jednoho žáka, kterému za jeho chování hrozí vyloučení a jehož profesor velkorysým gestem před touto životní komplikací zachrání, třída pochopí, jaký je člověk, jejich profesor.

Děj Hubačovských her není nikdy sám o sobě převratný, originální nebo neobvyklý. Hubač nepíše po vzoru amerických action-story, ve kterých každou minutu musí spadnout aspoň mrakodrap. Co jeho hry ozvláštňuje, je neobvyklý, detailně stavěný charakter postav. Charakter také určuje v převážné míře konflikt i strukturu každé z Hubačovských her. V této souvislosti je zajímavé připomenout slova jednoho ze zakladatelů americké televizní hry Paddy Chayefského, který v poznámkách ke své hře „Matka“ hovoří o specifičnosti televizní hry:

„Každé vlákno našich vzájemných vztahů stojí za dramatickou studii. V důvodech, proč se někdo ožení, je mnohem víc vzrušující dramatické látky, než v tom, proč někdo někoho zavraždí. Muž, který není šťastný ve své práci, manželka, která myslí na milence, děvče, které se chce dostat do televize, váš otec, matka, bratři, přátelé – ti všichni jsou lepší dramatické postavy než Jago. Proč je někdo ctizádostivý? Proč se váš strýc každý rok věrně účastní schůzky abiturientů? Toto jsou prvky dobré televizní hry. Čím hlouběji se ponoříte a prozkoumáte spleť komplexů citových vztahů, tím více vzrušení se objeví ve vašem textu.“

Charakter postavy je i pro Hubače naprosto dominantní. Detailní, jemné, místy až psychoanalytické líčení těch nejmenších záchvěvů lidské duše je ale natolik konkrétní, že se autorovi daří na mikrokosmu jedné malé rodiny nebo vztahu nebo setkání, zachytit makrokosmos doby a najít spojitost mezi jednotlivcem a lidstvem, mezi prchavým aktuálním okamžikem a věčností času.

Proto se autorovi daří i ve všedních a na první pohled banálních příbězích, nastolovat takové vážné otázky jako je smysl lidské existence, smysl lásky a vzájemného pochopení. Smysl lidského života nachází autor spolu se svými postavami všude tam, kde jeden pomáhá druhému, kde ho respektuje, váží si ho, dokáže se pro druhé obětovat – vyjde ze slupky svého já vstříc druhému člověku.

V podstatě jsou Hubačovy hry výzvou k dobru, které není nějakou falešnou proklamací, či statickou sentimentální idyloou a obvyklým ukončením hry, ale zápasem o ně. V některých svých hrách jde autor tak daleko, že jeho hrdinové nejen vidí a chtějí pomoci druhému člověku, ale cítí dokonce odpovědnost za osud celého lidstva. (Obhájce, Raport, Oči plné slunce).

Dům na nebesích je Hubačova první divadelní hra. S divadlem se však autor neseťkává poprvé. Na vinohradské scéně byly uváděny jeho hry na motivy románu J. Clavela Král krysa a E. Hemingwaye Komu zvoní hrana.

Dům na nebesích spíše než na žánr jeho divadelních dramatizací, navazuje na jeho hry pro televizi. I v této hře je dominantní charakter, konkrétní, detailně propracovaný, určující děj, konflikt, peripetie a dokonce i žánr. I zde zaznívá stěžejní Hubačovo téma o tom, že každý člověk svým neopakovatelným osudem tvoří dějiny lidstva a přirozeně touží zanechat a předat druhému to, co je v něm nejlepší (nebo, co si myslí, že je nejlepší) a dát tak svému životu smysl.

Katarína Benčíčová

Z televizní tvorby	Dlouhý podzimní den
	Pozdní léto
	Lístek do památníku
	Ikarův pád
	Nezralé maliny
	Mezičas
	Tažní ptáci
	Dobrá voda (seriál)
	Královská hra (podle S. Zweiga)
	Útěk ze zlaté země (seriál podle J. Londona)
	Rozčarování (podle B. Schulberga)
	Diplomat (podle J. Aldridge)
Román	Neděle s Bardotovou
Divadelní hry	Král krysa (podle J. Clavela)
	Komu zvoní hrana (podle E. Hemingwaye)
	Dům na nebesích
	Stará dobrá kapela

Chvála lidskosti

Hubač vystavěl děj své hry nikoli na tezi, ale z charakterů lidí, kteří jsou právě tak obyčejní jako zvláštní, je v nich stejně hoře z rozumu jako radosti z nerozumu. Jsou pevně zakotveni na této zemi a v tomto čase, aniž to zdůrazňovali civilistickou nedbalostí nebo realistickými detaily. Je to život zachycený v komplexní bezprostřednosti, slovní i obsahovou metaforou posvěcený na život divadelní.

(Mladá fronta, V. Sochorovská)

Rozumné riziko

Hra rovněž prokazuje, že několik výrazných, zručně zhotovených tahů, vzatých z matérie všedního života, mnohdy znamená víc, než vášnivě proklamace nebo hlubokomyslné sentence.

(Scéna, Jan Czech)

Úspěšná novinka na Vinohradech

Rodina, nejbližší okolí – vztah generační, citový, hledání smyslu života – to vše vytváří základní půdorys této tragikomedie o dvou dílech. Dům na nebesích je napsán živě, se smyslem pro jednotlivé situace, s citem pro dialog, který se rozvíjí dobře v této zvolené tragikomické poloze. Je tu dostatečné množství slovních vtipů, které si přirozeně nacházejí bezprostřední reakci diváků, jsou zde vděčné herecké party a situace. Jsou zde sny i tužby i realita života.

(Lidová demokracie, mlk)

Našli smysl svého života

Dům na nebesích hovoří z jeviště Vinohradského divadla k závažným společenským problémům současnosti. Promlouvá o vztahu jedince a lidstva, o přetvářce, vzájemném pochopení, odpuštění, o smyslu lásky, života. Hrdinové hry si v závěru uvědomují prchavost aktuálního okamžiku a věčnost času. Proto si pomáhají a dávají tak vlastně smysl svému životu.

(Večerní Praha, J. Richter)

Z první řady

Původní divadelní hra Jiřího Hubače Dům na nebesích obsahuje všechno to, po čem se po léta volá. Na scénu přivádí živé typy lidí rozličných charakterů, přitažlivý děj, výborné herecké výkony a – snad především – humor.

(Květy, Jaroslava Kopecká)

Dům na Vinohradech

Zdánlivě všední situace je pro dramatika záminkou k hluboké sondě do životů a duší našich současníků. Do životů a duší, jež jsou mnohdy o moc složitější, než jsme si někdy ochotni připouštět.

(Signál, jiv)

Sonda do našich životů

... Dům na nebesích, za jehož námět zvolil život kolem nás. Ne však jako velkorysý a tím i nezbytně trochu chaotické panoráma, nýbrž jako portréty některých našich současníků. Víc než o orientaci ve spleť vztazích je jeho hra sondou do jejich nitra.

(Práce, Libor Ládek)

DIVADLO NA VINOHRADECH

První premiéra Divadla na Vinohradech v sezóně 1980/81. Program připravila Věra Eliášková.
Graficky upravil Joska Skalník. Fotografie Martin Poš. Veškerá práva k provozování DILIA
Praha. Tisk DIPRA Praha.
Cena 3,- Kčs

Kul/3 - 1502/84

DIVADLO NA VINOHRADĚCH

